

Posudek vedoucího bakalářské diplomové práce

Autor práce: Martin Pfann

Název práce: Dvě podoby současného (pro)romského hnutí

Rok: 2016

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Kubaník

---

1. Formulace cílů a jejich naplnění

Martin Pfann si klade za cíl představit výšeč současného (pro)romského hnutí

a) skrze profil organizací (témata, strategie prosazování zájmů, struktura a financování, kooperace s jinými organizacemi),

b) skrze bližší pohled na dvě obdobné akce, které jím vybrané organizace periodicky pořádají.

Na akcích (Mezinárodní den Romů, Roma pride) pozoruje, jak skrze ně organizace utvářejí a na veřejnost prosazují svůj obraz romství, resp. jak se jejich obecný přístup a témata odrážejí ve struktuře těchto veřejných událostí.

Oba tyto cíle jsou v práci naplněny.

2. Klady práce

Martin Pfann si dokázal z obecnějšího zájmu o (pro)romský aktivismus dobře vymezit vlastní téma práce, což nebývá u bakalářských prací samozřejmé. Soustředí se pouze na dvě blízké a přesto v lecčem odlišné organizace, je schopný je velmi hutně na malém prostoru popsat obecněji a tento obecný popis prohloubit vzhledem do dvou srovnatelných veřejných akcí, na kterých se jako účastník nebo spoluorganizátor podílel.

Práce je dobře strukturovaná, autor dokáže přehledně shrnout poměrně velké množství pramenů (jen soupis internetových pramenů činí pět stran bibliografie) a literatury, což dokazuje schopnost vidět ve zkoumané tematice jisté ne vždy na první pohled zřejmé důrazy a motivy. Obdobná schopnost autora je vidět na úvodní kapitole (shrnutí podstatných trendů a jejich proměn v proromském hnutí u nás a v zahraničí) nebo v popisu obměn oslav Mezinárodního dne Romů v ČR od roku 2001 dodnes.

Vzhledem k tomu, že např. organizace Konexe se prezentuje zejména přes facebookový profil, který neslouží k archivaci historie organizace, ale spíše k aktuální komunikaci, je samotná dokumentační činnost autora cenná.

Jelikož romistika je jako obor profilovaná spíše tematicky a nikoli metodologicky, je třeba také ocenit schopnost autora nalézt si a aplikovat vhodné teoretické (texty Koubka, Císaře, Goffmana) a metodologické (členská kategorizační analýza) inspirace.

Na autorově rozboru oslav Romů oceňuji, že dokázal v uspořádání organizační, obsahové, řečové i estetické složky těchto událostí nalézt určité styčné body s obecnější ideologií představovaných organizací a to navzdory tomu, že tyto události těží z poměrně zaužívaného arzenálu motivů, které, jak autor dokládá, využívají obě organizace. Tento klad svědčí o schopnosti analytického odstupu od tématu.

Odstup je ostatně patrný již z celkového přístupu k tématu - text pracuje s jednoduchou, ale v českém akademickém prostředí ne zcela automatickou premisou, že (pro)romské hnutí (jež Pfann definuje skrze společné obecné cíle hnutí) má právo na existenci. Nevyčerpává se tedy debatou o jeho smysluplnosti ani kritikou jeho přístupů (kterou zmiňuje spíše na okraj), ale drží se svého cíle spíše tyto přístupy představit a případně kontrastovat.

3. Nedostatky práce

Pokud cílem práce mělo být představení dvou podob současného (pro)romského hnutí, je otázkou, jestli se autor v analytické části (zejména kap. 4) neměl soustředit na jiné „profilovější“ akce zahrnutých organizací (namátkou pomoc při antifašistických demonstracích /Konexe/ a Divadlo utlačovaných /Ara art/).

Analytická část se totiž zaměřuje na oslavné dny (Mezinárodní den Romů, Roma pride) a ve výsledku spíše upozorňuje na to, jakým způsobem organizátoři akcí využívají poměrně zaužívaný repertoár prezentace atributů romství na veřejnosti, který není mnohdy specifický ani pro jednotlivé organizace, ani jen pro současnou dobu (abych využil vymezení v názvu práce). Na druhou stranu je i zde autor schopen nastínit určité souvislosti mezi prezentací atributů a obecnější ideologií organizací (viz výše).

Jak autor popisuje (a jak coby vedoucí práce sám vím), analýza romských slavnostních dní měla být původně hlavní částí práce, autor jí věnoval největší část výzkumného úsilí (rozhovory s organizátory, účastníky, účast na akcích) a je škoda, že analýza svátků plně nevyužívá těchto dat – například rozhovory by bylo možné jistě plněji „vytěžit“ skrze užívanou členskou kategorizační analýzu.

Na druhou stranu i přes všechno výše zmíněné považuji výsledný tvar (odlišný analytický přístup ke zkoumaným akcím, jejich upozadění v celkovém rozsahu práce) za důkaz toho, že se autor dokázal vyrovnat s obtížemi během vlastního výzkumu a dokázal nalézt nový, zprvu neplánovaný přístup k materiálu.

Jako druhý menší nedostatek práce vidím, že v Závěru mohl Martin Pfann lépe propojit výsledky svého výzkumu dvou organizací (části 3. a 4.) s úvodem, ve kterém nastiňuje obecnější tendence v rámci (pro)romského hnutí u nás i v zahraničí a jeho posuny. K tomuto mé otázky k obhajobě níže.

Dvě jazyková podotknutí na závěr:

- u studenta romistiky by šlo očekávat, že si povšimne „negramatického užití“ romštiny v heslech užívaných na Roma pride (viz fotografie s transparentem *Imar sar adaj* „Už jako tady“ namísto *Imar sam adaj* „Už jsme tady“, okrajově také heslo *Romale amenca* „Romové (5. pád) s námi“, kde patrně chybí sloveso) – mimo jiné by tato pozornost odpovídala (pouze) symbolické funkci jazyka na těchto akcích.

- tři drobné jazykové nedostatky textu (práce je ale obecně v tomto ohledu na dobré úrovni):
  - jednak není jasné, zda Konexe vnímá autor jako tvar jednotného nebo množného čísla, v práci užívání kolísá a někdy to vede k vychýlení z vazby;
  - autor někdy neuspořádaně užívá minulého i přítomného času v téže větě (nedůslednost během finální revize textu)
  - užívání osobních zájmen pro popis členských kategorií („my“, „oni“, „jim“ ...) je pro čtenáře dekodovatelné jen díky zažitě znalosti toho, komu jsou jaké atributy připisovány; jinak je ovšem toto užití poměrně matoucí a nepřehledné.

4. Otázky doporučené k rozpravě při obhajobě

1. Dokázal by autor zahrnout zkoumané podoby hnutí / organizace do kontextu širšího (pro)romského hnutí v ČR v současnosti?
2. Citovaný Koubek (práci znám pouze z posuzovaného textu a dále z recenze Martina Pfanna pro Romano džaniben) vystihuje ve čtyřech časových řezech určité trendy a posuny v tematické profilaci a identitě (vnímání vlastní role) romského hnutí. Vidí autor v „profilaci a identitě“ jím zkoumaných organizací nějaké návaznosti nebo naopak rozpory či nové aspekty ve srovnání s dobou před vznikem analyzovaných organizací?
3. Skrze společné téma emancipace Romů a pohled na atributy romství, které nachází na obou analyzovaných akcích, zkoumané organizace v posuzované práci poněkud splývají. Mohl by autor vystihnout hlavní kontrasty organizací? V čem jsou „obrazy romství“ prezentované vybranými organizacemi odlišné? Existují aspekty jejich práce (témata, způsob prosazování zájmů navenek, způsob organizace), vůči kterým by se jedna nebo druhá organizace (nebo jiné části současného proromského hnutí v ČR) vymezovala?
4. Je posílení emancipačního tématu podle autora reakcí na otevřenější projevy anticiganismu od okolí? Situace v raných 90. letech a od r. 2008 včetně reakce romského hnutí jsou si v tomto podobné. Nebo zde hrají roli jiné faktory?

5. Celkové hodnocení a klasifikace

Navzdory výše formulovaným nedostatkům je zřejmé, že práce splňuje nebo spíše převyšuje požadavky standardně kladené na bakalářskou práci. Z tohoto důvodu doporučuji práci k obhajobě a navrhuji klasifikaci „výborně“.

Ve Chvalčově

dopoledne 5. 9. 2016

s přáním dalších úspěchů

Pavel Kubaník

Podpis: